

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 7. dubna 2016*

Věc C-222/15

**Hőszig Kft.
proti
Alstom Power Thermal Services**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Pécsi Törvényszék (soud v Pécsi, Maďarsko)]

„Prostor svobody, bezpečnosti a práva — Příslušnost v občanských a obchodních věcech — Nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 23 odst. 1 — Ujednání o příslušnosti — Dohoda o příslušnosti soudů konkrétního města v členském státě — Všeobecné smluvní podmínky“

1. V projednávané věci, která se týká občanskoprávního sporu mezi dvěma společnostmi, v níž vyvstává několik otázek týkajících se pojmu „dohoda o příslušnosti“ v čl. 23 odst. 1 nařízení (ES) č. 44/2001**, bude mít Soudní dvůr příležitost zabývat se některými zásadními otázkami ujednání o příslušnosti podle uvedeného nařízení.

Právní rámec

2. Článek 1 nařízení (ES) č. 593/2008***, který má název „Věcná působnost“, stanoví v druhém odstavci:

„2. Toto nařízení se nevztahuje na:

[...]

e) rozhodčí smlouvy a dohody o volbě soudu;

[...]“

3. Kapitola II nařízení č. 44/2001 má název „Příslušnost“. Oddíl 7 uvedené kapitoly, s názvem „Ujednání o příslušnosti“, obsahuje dva články (23 a 24). Článek 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Dohodnou-li se strany, z nichž alespoň jedna má bydliště na území členského státu, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy tohoto členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu. Pokud se strany nedohodnou jinak, je tato příslušnost výlučná. Taková dohoda o příslušnosti musí být uzavřena

* Původní jazyk: angličtina.

** Nařízení Rady ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

*** Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. L 177, s. 6).

- a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením nebo
- b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi těmito stranami, nebo
- c) v mezinárodním obchodě ve formě, která odpovídá obchodním zvyklostem, které strany znaly nebo musely znát a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.“

Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

4. Žalobkyně v původním řízení, společnost Höszig, je právnická osoba se sídlem v Maďarsku, zatímco právní předchůdkyně žalované společnosti Alstom Power Thermal Services**** je právnická osoba se sídlem ve Francii. Právní předchůdkyně společnosti Alstom měla v úmyslu investovat do již existujících elektráren nacházejících se na území Francie, a to v rámci programu velkého rozsahu.

5. Právní předchůdkyně společnosti Alstom vyzvala kromě jiných osob také společnost Höszig, aby předložila nabídku ve výběrovém řízení, a součástí zadávací dokumentace byl seznam součástí, jež mají být vyrobeny a jsou předmětem smlouvy, jakož i popis souvisejících technických požadavků a všeobecné smluvní podmínky právní předchůdkyně společnosti Alstom, které byly platné v prosinci 2008. Právní předchůdkyně společnosti Alstom uvedenou zadávací dokumentaci zaslala společnosti Höszig e-mailem ze dne 18. srpna 2009.

6. Společnost Höszig předložila nabídku na realizaci záměru a na základě této nabídky mezi sebou obě smluvní strany uzavřely několik smluv o dílo na výrobu kovových konstrukcí, jež měly být vyrobeny v Maďarsku a poté využity v elektrárnách nacházejících se na území Francie. V souvislosti s tímto záměrem uzavřely smluvní strany několik smluv na dálku.

7. První ze smluv, která byla uzavřena dne 16. prosince 2010, obsahovala seznam nadepsaný „Použitá dokumentace“, v němž bylo uvedeno toto:

„1. Objednávka

2. Technická specifikace s referenčním číslem T91000001 / 1200 rev. C

3. Všeobecné nákupní podmínky [právní předchůdkyně společnosti Alstom] (prosinec 2008)

Dokumenty se použijí ve výše uvedeném pořadí.“

8. Na poslední straně smlouvy bylo uvedeno, že „objednávka obsahuje výčet všech nejdůležitějších dokumentů a informací nezbytných k jejímu provedení. Je vaší povinností se ujistit, zda máte k dispozici tyto dokumenty s odpovídajícím referenčním číslem, jakož i dokumenty v nich požadované. V opačném případě vám chybějící dokumenty zašleme na základě písemné žádosti.“

9. V posledním bodě smlouvy bylo uvedeno, že „zhotovitel prohlašuje, že zná a přijímá podmínky uvedené v této objednávce, jakož i platné všeobecné podmínky, jež jsou součástí přílohy, a podmínky rámcových dohod nebo smluv“.

**** Dále jen „právní předchůdkyně společnosti Alstom“.

10. Podle bodu 23.1 „všeobecných nákupních podmínek“ s názvem „rozhodné právo a řešení sporů“, „se objednávka i její výklad řídí francouzským právem. „Úmluva Organizace spojených národů o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980 se nepoužije. Jakékoli spory týkající se přímo nebo nepřímo platnosti, výkladu, plnění nebo ukončení objednávky, které nebudou smluvní strany moci smírně vyřešit, podléhají výlučné a konečné příslušnosti soudů v Paříži, a to včetně zrychlených řízení, předběžných a ochranných opatření.“
11. Mezi stranami následně vznikl spor týkající se plnění smluv, a společnost Höszig podala z tohoto důvodu žalobu u Pécsi Törvényszék (soud města Pécs) jakožto soudu příslušného podle místa plnění.
12. Podle předkládajícího soudu se žalobkyně ve svém vyjádření dovolává čl. 10 odst. 2 nařízení č. 593/2008, jehož předmětem je „souhlas stran a materiální platnost“, a argumentuje tím, že by zjevně nebylo přiměřené posuzovat účinky jejího chování podle francouzského práva, neboť předmětem smlouvy je výrobek, který žalobkyně vyráběla, a místem plnění i místem výroby je maďarská provozovna žalobkyně, což znamená, že celý postup výroby až do okamžiku předání výrobku tomu, kdo si jej objednal, proběhl v Maďarsku.
13. S ohledem na to, co je uvedeno výše, žalobkyně tvrdí, že jelikož bylo odkazováno na výklad v souladu s maďarským právem, je nutné, aby byl vztah mezi „všeobecnými nákupními podmínkami“ a smlouvami přezkoumán v souladu s tímto právem.
14. Žalobkyně argumentuje tím, že – v souladu s ustanoveními článků 205/A a 205/B maďarského občanského zákoníku, které se týkají začlenění všeobecných podmínek kupní smlouvy do znění smluv – nemohou být „všeobecné nákupní podmínky“ právní předchůdkyně žalované považovány za součást smluv uzavřených mezi smluvními stranami.
15. Podle mínění žalobkyně to znamená, že ustanovení odkazující na použitelné právo, které je obsaženo ve „všeobecných nákupních podmínkách“ právní předchůdkyně žalované, je irelevantní a že se v tomto ohledu musí použít čl. 4 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008, v němž se stanoví, že smlouva o poskytování služeb se řídí právem země, v níž má poskytovatel služby – tj. žalobkyně – obvyklé bydliště.
16. Co se týče příslušnosti maďarského soudu, má žalobkyně za to, že – jelikož z výše uvedených důvodů nejsou „všeobecné nákupní podmínky“ právní předchůdkyně žalované součástí dotyčných smluv – tuto příslušnost je nutné určit podle čl. 5 odst. 1 písm. a) nařízení č. 44/2001, podle něhož má o věci rozhodnout soud místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn, tj. Pécsi Törvényszék (soud města Pécs).
17. Podpůrně a pro případ, že by byly „všeobecné nákupní podmínky“ právní předchůdkyně žalované považovány za součást smluv, žalobkyně dále tvrdí, že ustanovení o soudní příslušnosti, které je obsaženo ve zmíněných všeobecných smluvních podmínkách, nevyhovuje ani požadavkům stanoveným v čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001, neboť toto ustanovení odkazuje na „soudy v Paříži“. Paříž však není členským státem, nýbrž městem, a navíc výraz „soudy v Paříži“ neoznačuje žádný konkrétní soud, ale několik soudů nacházejících se na správním území tohoto města.
18. Předkládající soud dále uvádí, že žalovaná uplatňuje jeho nepřislušnost a dovolává se přitom bodu 23 „všeobecných nákupních podmínek“ právní předchůdkyně žalované, který se týká „zboží a služeb“ a upravuje otázky použitelného práva a řešení sporů.
19. Podle názoru žalované jsou „všeobecné nákupní podmínky“ součástí smluv, což znamená, že v souladu s bodem 23 uvedených podmínek není maďarský soud příslušný k řešení sporů vyplývajících ze smluv. Žalovaná proto tvrdí, že žalobkyně nepodala žalobu u soudu příslušného rozhodnout v projednávané věci.

20. Podle mínění žalované čl. 10 odst. 2 nařízení č. 593/2008 umožňuje přezkoumat, zda je přiměřené, aby bylo v souvislosti s projevením souhlasu uplatněno francouzské právo.

21. Žalovaná má za to, že podle čl. 3 odst. 1 a čl. 10 odst. 1 nařízení č. 593/2008 a s ohledem na okolnosti je volba francouzského práva jakožto práva rozhodného pro určení účinků chování žalobkyně zcela přiměřená, a to z toho důvodu, že žalovaná byla subdodavatelkou úspěšného uchazeče ve veřejném výběrovém řízení konaném ve Francii v souvislosti s významnou investicí do francouzských elektráren, protože žalovaná spadá do oblasti působnosti francouzského práva a rovněž z důvodu, že na základě prací souvisejících s výše uvedeným výběrovým řízením vznikl mezi žalovanou a žalobkyní široký smluvní vztah sestávající z několika smluvních dokumentů, jejichž předmětem je výroba kovových konstrukcí. Žalovaná tedy z výše uvedených důvodů tvrdí, že určení práva, do jehož oblasti působnosti jedna ze stran, a sice kupující, spadá, je zcela přiměřené a je v souladu s obchodními praktikami, zejména pak v případě, že předmět kupní smlouvy bude užíván v zemi kupující strany, na trhu, který je do značné míry regulován; je tedy přiměřené, aby bylo k posouzení chování žalobkyně použito francouzské právo.

22. Žalovaná má za to, že ustanovení o soudní příslušnosti, které je obsaženo v bodě 23 „všeobecných nákupních podmínek“, je zcela v souladu s ustanoveními čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001, neboť soudy v Paříži jsou soudy členského státu (Francie). Okolnost, že soudy v Paříži nepředstavují všechny soudy ve Francii, nemůže být důvodem k neplatnosti zmíněného ustanovení o soudní příslušnosti. Žalovaná se domnívá, že restriktivní výklad, který navrhuje žalobkyně, nebere v úvahu bod 14 odůvodnění nařízení č. 44/2001, podle něhož musí být respektována smluvní volnost stran.

23. V rámci uvedeného řízení Pécsi Törvényszék (soud města Pécs) položil usnesením ze dne 4. května 2015, které došlo Soudnímu dvoru dne 15. května 2015, následující předběžné otázky:

„I. V souvislosti s nařízením [č. 593/2008] [...]:

1. Může soud členského státu vykládat výraz ‚vyplývá-li však z okolností‘, který je obsažen v čl. 10 odst. 2 nařízení č. 593/2008, v tom smyslu, že přezkum ‚okolností, které musí být zohledněny‘ za účelem určení toho, zda je přiměřené předpokládat, že nebyl projeven souhlas v souladu s právem země obvyklého bydliště smluvní strany, má zahrnovat okolnosti uzavření smlouvy, předmět smlouvy a plnění smlouvy?

1.1 Má být účinek, na nějž odkazuje čl. 10 odst. 2 a který je důsledkem situace popsané výše v bodě 1, vykládán v tom smyslu, že pokud se některá smluvní strana odvolá [na právo země svého obvyklého bydliště] a na základě toho pak z okolností vyplyne, že projevení souhlasu s použitelným právem podle odstavce 1 nebylo přiměřeným účinkem chování této smluvní strany, musí soud posoudit existenci a platnost smluvního ustanovení na základě práva země obvyklého bydliště smluvní strany, která se na toto právo odvolala?

2. Může soud tohoto členského státu vykládat čl. 10 odst. 2 nařízení č. 593/2008 v tom smyslu, že soud může volně posoudit – s ohledem na všechny okolnosti daného případu, zda s přihlédnutím k okolnostem, které musí být zohledněny, nebylo projevení souhlasu s použitelným právem ve smyslu čl. 10 odst. 1 přiměřeným účinkem chování smluvní strany?

3. V případě, že se – v souladu s čl. 10 odst. 2 nařízení č. 593/2008 – kterákoli smluvní strana za účelem zjištění, že neprojevila souhlas, odvolá na právo země svého obvyklého bydliště, musí vzít soud členského státu v úvahu právo země obvyklého bydliště této strany v tom smyslu, že na základě práva této země a s ohledem na zmíněné ‚okolností‘ nepředstavuje souhlas této strany s právem určeným ve smlouvě přiměřené chování?

3.1 Má se v takovém případě mít za to, že výklad uplatněný soudem členského státu, podle něhož přezkum „okolností“ za účelem určení, zda je přiměřené předpokládat, že nebyl projevěn souhlas, zahrnuje okolnosti uzavření smlouvy, předmět smlouvy a plnění smlouvy, je v rozporu s právem Evropské unie?

II. V souvislosti s [...] nařízením [č. 44/2001]:

1. Je v rozporu s čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 výklad uplatněný soudem členského státu, podle něhož je nezbytné jmenovat konkrétní soud, nebo – s ohledem na bod 14 odůvodnění výše uvedeného nařízení – postačuje, pokud lze vůli nebo záměr smluvních stran jednoznačně vyvodit ze znění smlouvy?

1.1 Je v souladu s čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 výklad uplatněný soudem členského státu, podle něhož je ustanovení o soudní příslušnosti, které je obsaženo ve všeobecných nákupních podmínkách jedné ze smluvních stran a na jehož základě smluvní strany stanovily, že spory přímo nebo nepřímo se týkající platnosti, plnění nebo ukončení objednávky, které nebudou smluvní strany moci smírně vyřešit, podléhají výlučné a konečné příslušnosti soudů ve městě určitého členského státu – konkrétně soudů v Paříži, dostatečně přesné, neboť z jeho znění lze jednoznačně vyvodit – s ohledem na bod 14 odůvodnění zmíněného nařízení – vůli nebo záměr smluvních stran ohledně určení tohoto členského státu?“

24. Písemná vyjádření předložily společnost Alstom, maďarská vláda a Evropská komise. Dvě poslední jmenované strany učinily rovněž ústní vyjádření na jednání dne 21. ledna 2016.

Analýza

Úvodní poznámky

25. Předkládající soud se táže, zda má příslušnost rozhodnout ve věci, kterou projednává. Pokládá přitom Soudnímu dvoru dvě otázky. První z nich se týká výkladu článku 10 nařízení č. 593/2008 a druhá výkladu článku 23 nařízení č. 44/2001.

26. Článek 1 odst. 2 písm. e) nařízení č. 593/2008 výslovně stanoví, že se nařízení nevztahuje na „dohody o volbě soudu“. Uvedené nařízení proto nemůže mít žádný význam pro určení příslušnosti.

27. Předkládající soud se v zásadě táže, zda čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 brání existenci ustanovení o soudní příslušnosti, které je obsaženo ve všeobecných smluvních podmínkách jedné ze smluvních stran, podle něhož spory mezi smluvními stranami podléhají výlučné a konečné příslušnosti soudů v konkrétním městě členského státu, v tomto případě v Paříži. Navrhuji, aby Soudní dvůr poskytl odpověď právě na tuto otázku.

28. Ve svém stanovisku budu často odkazovat na judikaturu Soudního dvora k Úmluvě ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ***** (dále jen „Bruselská úmluva“), neboť v rozsahu, v němž nařízení č. 44/2001 nahrazuje uvedenou Bruselskou úmluvu, platí výklad ustanovení dané úmluvy podaný Soudním dvorem rovněž pro ustanovení tohoto nařízení v rozsahu, v němž lze ustanovení těchto nástrojů kvalifikovat jako rovnocenná *****. Soudní dvůr již zejména výslovně uvedl, že výše uvedené platí, pokud jde o čl. 17 odst. 1 Bruselské úmluvy a čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001, které mají téměř totožné znění *****.

***** Úř. věst. 1972, L 299, s. 32. Úmluva ve znění pozdějších úmluv o přistoupení dalších členských států.

***** Rozsudek TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243, bod 36 a citovaná judikatura).

***** Viz rozsudek Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, bod 19).

29. Dohody o příslušnosti mají mimořádný význam v mezinárodních soudních řízeních^{*****}. Účelem článku 23, který byl právem označen za jedno z nejdůležitějších ustanovení nařízení č. 44/2001^{*****}, je dát v rámci systematiky nařízení č. 44/2001 prostor pro smluvní volnost stran^{*****}. Jeho cílem je zaručit právní jistotu stran možností předvídat, který soud bude v dané věci příslušný. Účinkem dohody o příslušnosti je vyloučit příslušnost určenou zejména podle článků 2 a 5 nařízení č. 44/2001. Lze tedy bezpečně předpokládat, že článek 23 nařízení č. 44/2001 „má přednost“ před ostatními ustanoveními nařízení o příslušnosti.

30. Článek 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 se týká pouze ujednání o příslušnosti, nikoli hmotněprávních ustanovení smlouvy. V rozsudku Benincasa proto Soudní dvůr uvedl, že „ustanovení o příslušnosti, které slouží procesnímu účelu, se řídí ustanoveními úmluvy, neboť jejím cílem je stanovit jednotná pravidla mezinárodní příslušnosti. Naproti tomu hmotněprávní ustanovení hlavní smlouvy, již je dané ustanovení součástí, a rovněž jakýkoli spor o platnost takové smlouvy, se řídí *lex causae* určeným na základě ustanovení mezinárodního práva soukromého státu, jehož soud je ve věci příslušný“. Dohoda o příslušnosti tedy není závislá na osudu samotné smlouvy mezi stranami.

31. Soudní dvůr má navíc od doby vydání rozsudku Powell Duffryn za to, že pojem „dohoda o příslušnosti“ uvedený v článku 23 nařízení č. 44/2001 je třeba vykládat nikoli jako pouhý odkaz na vnitrostátní právo toho či onoho dotčeného státu, ale jako autonomní pojem.

32. Z ustálené judikatury rovněž vyplývá, že čl. 23 odst. 1 je třeba vykládat v tom smyslu, že volba soudu učiněná v rámci dohody o příslušnosti může být přezkoumána jen ve světle úvah souvisejících s požadavky stanovenými v daném článku. Úvahy týkající se vazeb mezi určeným soudem a dotčeným právním vztahem, o platnosti daného ustanovení nebo o hmotněprávních pravidlech odpovědnosti použitelných před zvoleným soudem s uvedenými požadavky nesouvisejí.

33. Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení tím, že platnost ustanovení o soudní příslušnosti podmiňuje existenci „dohody“ stran, ukládá soudu, jemuž byla věc předložena, povinnost nejprve zkoumat, zda ustanovení, jež mu přiznává příslušnost, bylo skutečně předmětem souhlasu účastníků, který musí být vyjádřen jasně a přesně, a že formální náležitosti vyžadované článkem 23 zajišťují, že je tento souhlas skutečně poskytnut.

34. Jinými slovy má Soudní dvůr za to, že ze splnění formálních požadavků stanovených čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 lze dovozovat existenci dohody.

^{*****} Viz Hess, B., *Europäisches Zivilprozessrecht*, C. F. Müller, Heidelberg, 2010, s. 310, bod 128.

^{*****} Viz Magnus, U., in U. Magnus a P. Mankowski, *Brussels I Regulation*, 2. vydání, Sellier, 2012, Mnichov, článek 23, bod 1.

^{*****} Rovněž viz bod 14 odůvodnění nařízení č. 44/2001, podle něhož „musí být respektována smluvní volnost stran [...], aniž by tím byla dotčena výlučná kritéria pro určení příslušnosti stanovená tímto nařízením“.

Viz rozsudek Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, bod 28).

Například viz rozsudek Galeries Segoura (25/76, EU:C:1976:178, bod 6).

V terminologii, kterou používá Magnus, U., in U. Magnus a P. Mankowski, *Brussels I Regulation*, 2. vydání, Sellier, 2012, Mnichov, článek 23, bod 15.

Viz rozsudek Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, bod 25).

Viz Kropholler, J., von Hein, J., *Europäisches Zivilprozessrecht*, Verlag Recht und Wirtschaft, Frankfurt (Main), 9. vydání, 2011, článek 23 EuGVO, bod 17.

Viz rozsudky Powell Duffryn (C-214/89, EU:C:1992:115, body 13 a 14), a Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, bod 21).

Viz rozsudek Castelletti (C-159/97, EU:C:1999:142, bod 52).

Viz rozsudky MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, bod 15 a citovaná judikatura) a El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334, bod 29).

35. S přihlédnutím zejména k otázce souhlasu stran taková dohoda svou povahou zjevně zahrnuje rovněž subjektivní aspekty, které jdou nad rámec čistě formálních požadavků, což vede k otázce, do jaké míry takové subjektivní aspekty podléhají čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 a zda, či spíše do jaké míry uvedené ustanovení umožňuje odkaz na vnitrostátní právo, pokud jde o všechny ostatní požadavky dané dohody, jako je svéprávnost, vady souhlasu a podobně. Hranice mezi tím, co přesně spadá do oblasti působnosti čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 a co nikoli, tedy není zatím zcela jasně vymezena.

36. Nehledě na výše uvedené však mám za to, že Soudní dvůr může v projednávané věci rozhodnout na základě existující judikatury a nejsou zde podle mého názoru na místě obecné úvahy o uvedené hranici.

37. Přísluší samozřejmě předkládajícímu soudu, aby určil, zda dotčené ustanovení o příslušnosti bylo skutečně předmětem souhlasu stran. Na základě úvah uvedených v bodech 28 až 33 tohoto stanoviska a informací, které mám k dispozici, mám za to, že tomu tak bylo.

Souhlas

38. Ke zjištění, zda strany vyjádřily jasně a přesně souhlas, a tedy zda byl splněn požadavek výše uvedené judikatury Soudního dvora, je třeba zkoumat, zda byly splněny formální požadavky čl. 23 odst. 1.

39. Podrobnější analýzu si přitom zaslouží dvě otázky, a to zda byla dodržena písemná forma, kterou vyžaduje čl. 23 odst. 1 písm. a), a pokud ano, zda je formulace „soudy v Paříži“ dostatečně přesná.

40. Mám za to, že je na místě na obě uvedené otázky odpovědět kladně.

41. Soudní dvůr určil, že „je-li ustanovení o příslušnosti součástí všeobecných prodejních podmínek jedné ze stran, jež jsou vytištěny na zadní straně smlouvy, je požadavek [na písemnou formu smlouvy] podle čl. 17 prvního pododstavce úmluvy splněn, jen pokud smlouva podepsaná oběma stranami obsahuje *výslovný odkaz* na uvedené všeobecné podmínky“.

42. Bod 23 všeobecných smluvních podmínek právní předchůdkyně společnosti Alstom, na nějž dotčená smlouva přímo odkazovala, jasně a jednoznačně stanoví příslušnost soudů v Paříži.

43. Pokud jde o otázku, zda je vyjádření „soudy v Paříži“ dostatečně přesné, mám za to, že tomu tak je. Soudní dvůr rozhodl, že článek 17 Bruselské úmluvy nelze vykládat v tom smyslu, že je nezbytné formulovat ustanovení o příslušnosti tak, aby bylo možné určit příslušný soud jen na základě jeho znění. Postačí, když jsou v daném ustanovení uvedeny objektivní faktory, na jejich základě se strany dohodly na volbě soudu či soudů, kterým chtějí předložit spory, které mezi nimi vznikly nebo případně vzniknou. Takové faktory, které musí být vyjádřeny natolik přesně, aby umožnily soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, určit, zda je ve věci příslušný, mohou být případně určeny konkrétními okolnostmi

„Vice du consentement“ ve francouzské právní terminologii.

Otázka, kterým vnitrostátním právem se takové otázky řídí, je předmětem akademické diskuse; viz Kropholler, J., von Hein, J., *Europäisches Zivilprozessrecht*, Verlag Recht und Wirtschaft, Frankfurt (Main), 9. vydání, článek 23 EuGVO, bod 28.

Mimo jiné viz Gebauer, M., „Das Prorogationsstatut im Europäischen Zivilprozessrecht“, in H. Kronke/ K. Thorn (eds), *Grenzen überwinden – Prinzipien bewahren, Festschrift für Bernd von Hoffmann zum 70. Geburtstag*, Verlag Ernst und Werner Gieseke, Bielefeld, 2001, s. 577–588, na s. 577.

Kurziva provedena autorem stanoviska.

Viz rozsudek Estasis Saloti di Colzani (24/76, EU:C:1976:177, bod 10). Rovněž viz Torbus, A., *Umowa Jurysdykcyjna w Systemie Międzynarodowego Postępowania Cywilnego*, Toruń, 2012, s. 262.

věci. Kromě toho argument, že příslušnost rozhodovat o takových záležitostech, jaká je předmětem dotčené věci, může mít několik soudů na území města Paříže, Soudní dvůr v rozsudku Meeth určil, že článek 17 Bruselské úmluvy nelze vykládat v tom smyslu, že má vylučovat právo stran dohodnout se pro účely řešení jakýchkoli případných sporů na dvou či více soudech.

44. Zbývá zodpovědět otázku, podle kterého práva má být určeno, který ze soudů v Paříži je příslušný. V tomto směru odkazují na stanovisko generálního advokáta Capotortiho ve věci Meeth, kde generální advokát s ohledem na ustanovení, jež označuje za příslušné soudy soudy určitého státu, uvedl, že „[podle jeho názoru] je zřejmé, že takto formulované ustanovení odkazuje implicitně na systém pravidel místní příslušnosti, které souvisejí s hodnotou [nároku] a předmětem sporu a jsou platné v dotyčném státě, a to s cílem přesně určit soud, u něhož musí být řízení zahájeno“. V rozsudku v uvedené věci Soudní dvůr patrně považoval tento závěr za postačující a dále se uvedenou otázkou nezabýval. Mám za to, že stejné úvahy platí i v projednávané věci. Otázku, který konkrétní soud v Paříži je ve věci příslušný, upravuje francouzské procesní právo.

Nařízení (EU) č. 1215/2012 a Haagská úmluva z roku 2005

45. Je dobře známo, že nařízení č. 44/2001 bylo nahrazeno nařízením (EU) č. 1215/2012. Posledně jmenované nařízení není s ohledem na přechodná ustanovení článku 66 ve sporu v původním řízení použitelné. Nicméně vzhledem k tomu, že jedním z hlavních cílů přepracování původního nařízení bylo zvýšit účinnost dohod o příslušnosti – byť šlo o jejich vztah k zásadě *lis pendens* – mám za to, že je na místě se tímto novým zněním krátce zabývat.

46. Článek 25 nařízení č. 1215/2012 nyní stanoví, že „[b]ez ohledu na bydliště stran, dohodnou-li se tyto strany, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu, *pokud tato dohoda není z hlediska své věcné platnosti podle práva tohoto členského státu neplatná*“.

47. Lze argumentovat, že tato nová formulace nyní řeší všechny otázky hmotného práva, včetně požadavků na dohodu, a touto novou formulací má být zvrácena judikatura Soudního dvora ohledně samostatného určení existence souhlasu. V tomto směru bych však postupoval opatrně. Výraz „pokud [...] není“ patrně naznačuje předpoklad platnosti smlouvy o příslušnosti. Navíc nic v legislativní historii přepracovaného znění nenaznačuje, že by bylo cílem změnit nebo ovlivnit judikaturu Soudního dvora v tomto směru. Nově zvolené znění namísto toho patrně odráží přístup generálního advokáta Slynna

Viz rozsudek Coreck (C-387/98, EU:C:2000:606, bod 15).

Rozsudek Meeth (23/78, EU:C:1978:198).

Viz rozsudek Meeth (23/78, EU:C:1978:198, bod 5).

Viz stanovisko generálního advokáta Capotortiho ve věci Meeth (23/78, EU:C:1978:183, bod 2).

Rozsudek Meeth (23/78, EU:C:1978:198).

Rovněž viz bod 51 tohoto stanoviska.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 351, s. 1).

Podle prvního odstavce uvedeného ustanovení se nařízení č. 1215/2012 vztahuje pouze na řízení zahájená ke dni 10. ledna 2015 nebo po něm.

Viz bod 22 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 a důvodovou zprávu k návrhu Komise, COM(2010) 748 final, Brusel, 14. 12. 2000, na s. 3–4, dostupnou na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0748:FIN:EN:PDF>.

Kurziva provedena autorem stanoviska.

Uvedenou možnost zmiňuje Magnus, U., in U. Magnus a P. Mankowski, *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Kolín nad Rýnem, 2016, článek 23, bod 79a, i když se autor ve skutečnosti s tímto stanoviskem neztotožňuje.

Rovněž viz Lenaerts, K., Stapper, Th., „Die Entwicklung der Brüssel I-Verordnung im Dialog des Europäischen Gerichtshofs mit dem Gesetzgeber“, in: 78 *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht (RabelsZ)*, 2014, s. 252–293, na s. 282; a Magnus, U., in U. Magnus a P. Mankowski, *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Kolín nad Rýnem, 2016, článek 25, bod 79a.

Viz Magnus, U., in U. Magnus a P. Mankowski, *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Cologne, 2016, článek 25, bod 79a.

ve věci *Elefanten Schuh*, podle něhož musí určení existence dohody o příslušnosti – ve věcech neupravených unijním právem – vycházet z práva členského státu, jehož soudy byly zvoleny stranami. Naproti tomu podle článku 23 nařízení č. 44/2001 lze usuzovat, že odpověď na tuto otázku je třeba hledat v právu členského státu, u jehož soudů bylo zahájeno řízení.

48. V každém případě nic v projednávané věci nenaznačuje, že by zde existovaly pochybnosti o hmotněprávní platnosti dohody o příslušnosti. Odkaz na konkrétní hmotněprávní ustanovení tedy není nutný.

49. Hlavním důvodem, proč byla výše uvedená formulace do nynějšího čl. 25 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 doplněna, bylo podle mého názoru sladění uvedeného článku se zněním článku 5 Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu, která vstoupila v platnost dne 1. října 2015. Podle prvního odstavce uvedeného ustanovení „[s]oud nebo soudy smluvního státu určené ve výlučné dohodě o volbě soudu jsou příslušné pro rozhodování sporu, na který se dohoda vztahuje, *pokud není dohoda podle práva daného státu neplatná*“.

50. Evropská unie je členem Haagské konference o mezinárodním právu soukromém i smluvní stranou Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu. Vzhledem k tomu, že oblast působnosti úmluvy spadá do oblasti, kde Unie vykonala svou pravomoc na základě nařízení č. 44/2001 a č. 1215/2012, existuje zájem na co možná největším sladění úmluvy a systému zavedeného Unií prostřednictvím uvedených nařízení.

51. Obecně na základě čl. 3 písm. b) Haagské úmluvy z roku 2005 je dohoda o volbě soudu, která určuje soudy jednoho smluvního státu nebo jeden či více konkrétních soudů jednoho smluvního státu, považována za výlučnou, pokud se smluvní strany výslovně nedohodnou jinak. Jak navíc správně uvádí Komise, důvodová zpráva k dané úmluvě řeší konkrétně otázku dohody odkazující obecně na soudy určitého státu nebo na jeden nebo více konkrétních soudů v daném státě.

Závěry

52. Vzhledem k výše uvedeným úvahám navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na druhou předběžnou otázku položenou Pécsi Törvényszék (Maďarsko) takto:

„Ustanovení obsažené ve všeobecných smluvních podmínkách jedné ze stran, na něž je odkazováno ve smlouvě mezi stranami a které stanoví výlučnou a konečnou příslušnost soudů určitého města v členském státě k řešení sporů, které nemohou být vyřešeny stranami smírně, je třeba vykládat jako „dohodu o příslušnosti“ ve smyslu čl. 23 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.“

Viz bod 35 tohoto stanoviska

Stanovisko generálního advokáta Slynna ve věci *Elefanten Schuh* (150/80, EU:C:1981:112, s. 1698). Rovněž viz Mankowski, P., in Rauscher, T. (ed), *Brüssel Ia-VO*, 4. vydání, Verlag Otto Schmidt, Kolín nad Rýnem, 2016, článek 25, bod 26.

Úmluva ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu, dostupná na <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid= 98>.

Tzn. po rozhodné době v projednávané věci nebo dni, kdy vnitrostátní soud předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru.

Kurziva provedena autorem stanoviska.

Viz rozhodnutí Rady ze dne 5. října 2006 o přistoupení Společenství k Haagské konferenci o mezinárodním právu soukromém (2006/719/ES), Úř. věst. L 297, s. 1.

Evropská unie uvedenou úmluvu podepsala a ratifikovala. Jelikož Evropská unie vykonává pravomoc ve všech záležitostech upravených danou úmluvou, jsou členské státy Unie (s výjimkou Dánska, viz články 1 a 2 protokolu o postavení Dánska) automaticky úmluvou vázány na základě její ratifikace ze strany Evropské unie. V současné době je úmluvou vázáno 29 subjektů: Evropská unie, 27 jejích členských států (tedy všechny kromě Dánska) a Mexiko, viz <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid= 98>.

Důvodová zpráva k Haagské úmluvě o dohodách o volbě soudu z roku 2005, kterou sestavili Trevor Hartley a Masato Dogauchi (dále jen „důvodová zpráva“), dostupná na <https://assets.hcch.net/upload/expl37final.pdf>.

Viz bod 103 důvodové zprávy: „Dohoda, která určuje ‚soudy Francie‘, je tedy považována pro účely úmluvy za výlučnou, i když nestanoví konkrétně, který francouzský soud má řízení vést, a i když nevylučuje výslovně příslušnost soudů jiných států. V takovém případě přísluší francouzskému právu určit, u kterého soudu či soudů má být žaloba podána. S výhradou jakéhokoli takového pravidla může žalobce zvolit jakýkoli soud ve Francii.“

*